

VU Research Portal

Oog voor elkaar [Bespreking van: T. Blokland (2008) Oog voor elkaar: veiligheidsbeleving en sociale controle in de grote stad]

van Steden, R.

published in

Openbaar bestuur
2009

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van Steden, R. (2009). Oog voor elkaar [Bespreking van: T. Blokland (2008) Oog voor elkaar: veiligheidsbeleving en sociale controle in de grote stad]. *Openbaar bestuur, augustus*, 29-30.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Boekbespreking

Talja Blokland (2009). *Oog voor elkaar: veiligheidsbeleving en sociale controle in de grote stad*. Amsterdam: Amsterdam University Press. ISBN 978 90 8964 043 7.

De Amerikaanse droom van *shoppen* in afgeschermden *suburban malls* is exemplarisch voor hoe funest een ruimtelijke scheiding tussen winkelen, wonen en werken kan zijn voor de diversiteit en levendigheid die grote steden doorgaans kenmerkt. Studies laten zien dat kleine ondernemers in stadscentra failliet gingen, buurten in verval raakten en bewoners uiteindelijk in doodse en dreigende omgevingen achterbleven. Als reactie op deze desastreuze ontwikkelingen wees de bekende sociologe Jane Jacobs begin jaren zestig al op het belang van gevarieerde wijken en buurten. Haar centrale stelling luidt dat een optimale mix van bedrijvigheid, woonvoorzieningen, scholen en andere openbare gelegenheden leidt tot meer ‘ogen en oren’ en daarmee informele sociale controle (‘kennen en gekend worden’) op straat, zodat criminaliteit alsmede overlast dalen en de veiligheid van steden, zowel in termen van aangiftecijfers als emotionele beleving, stijgt. Het is een hypothese die zeer aannemelijk klinkt en daarom vaak als vanzelfsprekend wordt gehouden.

Toch zijn de veronderstelde oorzakelijke verbanden minder logisch dan zij op het eerste gezicht lijken. Zo ontstaat straatcriminaliteit juist ook op plaatsen waar veel mensen samenkomen en voelen buurtbewoners zich te midden van drugsverslaafden en prostituees niet per definitie onveilig. Gewapend met deze twee tegenvoorbeelden deed Talja Blokland theoretisch en beleidsgericht onderzoek in drie Rotterdamse wijken om beter grip te krijgen op Jacobs’ klassieke these. Niet dat haar idee van ‘ogen en oren op straat’ geheel onwaar is, maar oorzaak-gevolgrelaties blijken empirisch gezien ingewikkelder dan gedacht. Waar het volgens Blokland in de kern om draait is ‘publieke familiariteit’. Dat wil zeggen: het elkaar (her)kennen op straat, al blijven passanten meestal vreemden. Mensen moeten zich, met andere woorden, thuis weten – een besef dat zij ontlenen aan het vertrouwen dat anderen hun notie van wat ‘normaal’ is (wat algemeen geldende normen en codes zijn) delen. Pas als aan deze conditie wordt voldaan zullen buurbewoners het gevoel hebben dat uitoefening van sociale controle en correctie van ongewenst gedrag zinvol en raadzaam zijn.

Publieke familiariteit kan echter worden geschonden door negatieve signalen zoals vuil, verloedering, anonimiteit, mediaberichtgeving en communiceren in stereotypen. Als het inschatten – of met Blokland: ‘lezen’ – van anderen moeilijker wordt, ondermijnt dit de onderlinge contacten en sociale controle. Stedelijke functiemenging doet er dus in zoverre toe dat sociale en culturele diversiteit (mits positief beoordeeld) kan bijdragen aan ‘vanzelfsprekende’ openbare ruimten, wat vervolgens weer bevorderlijk is voor publieke familiariteit. Als oplossing voor onveiligheidsproblemen legt Blokland daarmee de bal neer bij professionals: ‘tegen de tijdgeest in hebben we *weinig* aanknopingspunten gevonden om, *als het ons te doen is om de mechanismen die functiemenging met sociale veiligheid te verbinden*, de oplossingen bij de bewoners zelf te zoeken. [...] Het is daarom ook weleens goed om burgers buiten beeld te houden, en te kijken wat *andere betrokken partijen* die zich nu voortdurend in de buurten roeren (beter) zouden kunnen doen’. Gemeenten, politiekorpsen, scholen, winkeliers en woningbouwverenigingen worden hierbij expliciet aangesproken. Blijft de lezer wel met de vraag zitten hoe maakbaar die sociale controle nu eigenlijk echt is.

Ronald van Steden
Vrije Universiteit Amsterdam